

A meggyőződéses magyar nacionalistákhoz hasonlóan a magyarországi zsidó vezetők is hajlamosak voltak a hazaszeretetet isten szeretetével azonosítani. A magyarországi zsidó közösség egyik vezető személyisége így adott ennek az érzésnek hangot a harmincas évek végén:

Könnyű a hazát szeretni akkor és könnyű a hazát szeretni annak, amikor a haza dicsőséget, boldogságot ad annak, aki szereti; de a hazát szeretni kell akkor is, ha a haza nem árasztja reánk szeretetének teljességét. Istent imádni kell akkor is, ha Isten porba sújt, és mi imádjuk egy Istenünket, imádjuk, ha jutalmaz vagy büntet. Imádjuk akkor is, ha szeretetével tőlünk elfordulni látszik, és imádjuk a mi földi Istenünket: a hazát, bármilyen legyen is sorsunk ebben a hazában.⁴⁹

A magyarországi zsidó vezetők a múlt szemüvegén keresztül és nem az adott helyzet szemszögéből nézték a magyar és az általános zsidó történelmet. Az egyenjogúsítás óta, de talán már előbb is határozottan zavarta őket, ha zsidóságukat emlegették. Fő gondjuknak azt tekintették, hogy a zsidó közösséget ne érje bántódás, és felemelkedésének ne legyenek akadályai, s állandó nyugtalansággal töltötte el őket, hogy a kettős lojalitás vádját süthetik rájuk. Azzal próbálták kivédeni az esetleges vádakat, hogy a feltétlen hazafiasság álláspontjára helyezkedtek. Büszkeséggel töltötték el őket azok az eredmények, amelyeket az „aranykorban” ért el a magyar zsidóság, s az a cél lebegett a szemük előtt még a kínos zsidóellenes intézkedések bevezetése után is, hogy kivívott jogaikat megóvják, és ha lehetséges, ismét helyreállítsák az érdekközösséget, amely az első világháború előtti időket jellemezte. Ámde e célokat a régi módszerek alkalmazásával kívánták elérni, noha látható volt, hogy ez a fajta viselkedés nem hozza meg a kívánt eredményt, sőt egyenesen ellenük hat. Tapasztalatlanok voltak a kizárólagos zsidó érdekekért folytatandó politikai küzdelmek terén, nem volt bensőséges kapcsolatuk a magyarországi zsidóság tömegeivel, legégetőbb gondjait, lelkivilágát nem is egészen értették, és ennél fogva képviselni sem tudták kellőképpen. Elhessentették maguktól a világ zsidóságának gyötrelmeit, s amikor a német megszállás bekövetkezett, egyszerűen nem tudták, mitévők legyenek, képtelenek voltak a végtelen idők megkövetelte vezetést biztosítani.⁵⁰

A náci uralom alá került Európa zsidóságának elpusztításával kapcsolatos magyarországi reakciók

A magyarországi zsidó vezetők a két háború közti évtizedekben a zsidóellenes intézkedéseket apologetikusan fogadták, amiben nagy szerepe volt annak, hogy a dolgokat a múlt szemszögéből ítélték meg, s ezen a szemléletmódjukon nem változtattak akkor sem, amikor kitért az ellenségeskedés a Szovjetunióval, és ezzel egy időben kezdetét vette a zsidók tö-